

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Enchiridion Sev Manuale Episcoporum Pro Decretis in
Visitatione, & Synodo, de quacumque re condendis.**

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1650

Concilium Prouinciale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9534

Concilium Prouinciale.

- 1 Elebretur quolibet triennio à Metropolitanò, seu eo impedito, ab antiquiore Episcopo. *Trid. sess. 24. cap. 3.*
- 2 Non ergo ab exempto Episcopo cogi potest, antiquiore suffraganeis. Decisum refertur *in praxi Episcop. v. Concilium ad 7.*
- 3 Episcopi omnes, & alij, qui de iure, vel consuetudine, tenentur conuenire. *Trid. supra.*
- 4 Debent vocari, ita, quod non vocatus non tenetur ire, nisi indictum fuisset sequens Concilium in præcedenti. *Quaranta v. Concil. Prou. num. 3.*
- 5 Qui nulli Archiepiscopo subiiciuntur, aliquem vicinum Archiepiscopum semel eligant, in cuius Synodo intersint. *Trid. supra.*
- 6 Hæc electio mutari non potest. Decisum refert *Quar. loco cit. num. 2.*
- 7 Abbates habentes populum, & membra non exempta, à quibus appellatur ad Archiepiscopum, tenentur accedere. *Quar. in Addit. vbi supra num. 3.*
- 8 Abbates item habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, & cogentes Synodum tenentur, *ibid. v. Abbas, num. 46.*
- 9 Commendatarii quoque Episcopalem iurisdictionem habentes. *ibid.*
- 10 Capitula cathedralium vocari debent. *idem ibid.*
- 11 Et eo magis, si vacat Sedes. *ibidem in Addit.*
- 12 Capitula habentia quasi Episcopalem iurisdictionem sunt vocanda. Decisum refertur *ibid.*
- 13 De necessitate vocandi sunt Episcopi, non alij. *Quaranta ibid.*
- 14 Hoc est, Ordinarii, & quasi Episcopalem iurisdictionem habentes. *in Addit. ibid.*
- 15 Item electi, & possessionem adepti, licet non sint consecrati Episcopi. *ibid.*
- 16 Sufficit vocatio per edictum. *ibid.*
- 17 Quamdiu concilium non erit absolutum, moram purgare potest Episcopus. *ibid. num. 4.*
- 18 Non venientibus aliis deuoluitur auctoritas ad præsentem. *ibid. num. 5.*
- 19 Grauis necessitas excusat absentem. *ibidem num. 6.*
- 20 Qui subest duobus Metropolitanis, si eodem tempore ab ijs vocetur, mittat ad alterum litteras cum Procuratore. *ibid.*
- 21 Possunt compelli, vt veniant. *ibid. n. 7.*
- 22 Sub pœna suspensionis à communibus negotiis cum aliis Episcopis: & post trinanam monitionem, excommunicationis *ibid.*
- 23 Potest Episcopus pro dicto accessu petere subsidium ab Ecclesiis, si pauper est. *ibid. num. 8.*
- 24 Archiepiscopus non potest petere aliquid à Prælati, sub pœna quadrupli. *ib.*
- 25 Litteræ Pastorales Archiepiscopi ab Episcopis promulgentur de Concilio celebrando. *Prou. 6.*
- 26 In die Epiphaniæ in omnibus Cathedralibus inter dies festos illud euulgetur. *Carem. Episc. lib. 1. cap. 31.*
- 27 Item per vnum saltem mensem ante, ad valus Ecclesiæ Cathedralis. *ibid.*
- 28 Tribus proximis diebus Dominicis in Metropolitana, & Parochialibus inter Concionem publicetur. *ibidem.*
- 29 Dominico die ante initium Concilij omnes communicent, & orent assidue pro tanto negotio. *Prou. 4.*
- 30 Quinta quaque feria Missæ dicantur de Spiritu sancto à singulis Sacerdotibus in Prouincia, & in Collegiatis cantentur. *Prou. 2.*
- 31 Vel saltem fiet commemoratio, si festo impeditur. *Prou. 4.*
- 32 Singulis diebus Dominicis processio cum Litiis in Collegiatis, & Parochialibus habeatur. *ibid.*
- 33 Et hæc fiant vsque ad finem Concilij. *Prou. 2.*
- 34 Imò, & singulis diebus à Dominica tertia ante diem Concilij dicatur collecta de Spiritu sancto vsq; ad finem Concilij. *Prou. 6.*
- 35 Quisque Episcopus inter ea de consilio suorum peritorum materiam instruat pro Concilio. *Prou. 4.*
- 36 Duobus saltem comitatus, Diacono, & Subdiacono accedat. *Prou. 6.*
- 37 Obuiam cuique Episcopo eant Vicarius Generalis, Prælati, & alij quos mittet Archiepiscopus per duo, aut tria miliaria *ibid.*
- 38 Cum ingreditur, mula vectus decore, non recuset, rogatu, & concesso

Ar-

- Archiepiscopi, in via populo benedicere. *ibid.*
- 39 Ad basilicam maiorem eat, oret, obuios in porta habens Canonicos, & clericos eiusdem. *ibid.*
- 40 Si occupati sint in Choro, duo quatuorue illi obuiam eant. *ibid.*
- 41 Campanæ pulsentur, & nisi diuina celebrentur, organum quoque cum praecantus modulatione. *ibid.*
- 42 Inde ad Metropolitanum veniat, qui obuiam procedens Episcopum benigne excipiat. *ibid.*
- 43 Paulo ante Concilium instituat oratio 40. Horarum in Metropolitana. Prou. 4.
- 44 Oratio sine intermissione curetur à Regularibus, & Monialibus in ciuitate. Prou. 6.
- 45 In tota Diocœssi idem Præstetur. *ibid.*
- 46 Imò & in tota Prouincia Episcopi curent. *ibid.*
- 47 Congregationes generales, quæ statæ in singulas hebdomadas habebuntur, significantur, tum campana, tum schedulis affixis. Prou. 4.
- 48 In Congregationibus vrantur Rocchetto discooperto, & Mozzetta. Cærem. Ep. l. 1. cap. 3. & Archiep. stola rubea super Mozzettam. Prou. 7.
- 49 Sedeant in Concilio secundum ordinationis suæ tempus Episcopi. Cærem. Episc. loco cit. cap. 31.
- 50 Episcopus, qui fuit Archiepiscopus, sedebit immediate post Metropolitanum. Quar. in Addit. loco cit. num. 9.
- 51 Exemptus sedeat super omnes suffraganeos Episcopos. Decisum refert prax. Episc. v. Concilium ad 4.
- 52 Aliorum ordo in sedendo habetur in Cærem. l. 1. cap. 31.
- 53 Abbates habentes quasi Episcopalem iurisdictionem habent vocem decisiuam. in Addit. ad Quar. sup. num. 3.
- 54 Capitulum Sede vacante habet decisiuam per Vicarium Capitularem. in Addit. *ibid.*
- 55 Capitula habent vocem consultiuam. Quar. *ibid.*
- 56 Totum Concilium est iudex, non singuli. *ibid.* num. 10.
- 57 Principalis iudex est Archiepiscopus de consilio aliorum, & consensu. *idē ibid.*
- 58 Et hoc modo pronunciare debet. *ibid.*
- 59 Poterunt alii habere vocem etiam decisiuam, accedente consensu omnium suffraganeorum. in Addit. *ibid.*
- 60 Potest suffraganeus impeditus constituere alium suffraganeum cum speciali mandato ad decidendum. Nauatr. conf. 3. de off. deleg. in antiquis.
- 61 Vel potius ad præsentandum suum votum in scriptis super aliquo particulari negotio, non in genere. Quar. in Addit. sup. num. 10.
- 62 Statut maiori parti, licet dissentiat Archiep. Quar. *ibidem.*
- 63 Si nolit ille idè pronunciare, recurrendum est ad Papam. *ibid.* num. 10.
- 64 Cognoscere autem potest de omnibus causis ecclesiasticis totius Prouinciæ. *ibid.* num. 11.
- 65 Etiam finito Concilio, si ante finem cœpta est cognitio. *ibid.*
- 66 Non potest cognoscere de persona Archiepiscopi, nisi ad effectum monendi eundem. *ibid.*
- 67 Supplere potest negligentiam eiusdem, & cognoscere de causis appellationum. *ibid.*
- 68 Item & de causis Metropolitanæ Ecclesiæ. *ibid.*
- 69 Potest recusari Concilium, & haberi suspectum: & suspectus Episcopus in aliquo casu debet abesse. *ibid.* 12.
- 70 Statuere potest iuxta Canones, apponere pœnas, vel grauare, siue præiudicio aliorum. *ibid.* num. 13.
- 71 Ligantur subditi Episcopi suffraganei absentis, & laici quoque, in materia spiritali. *idē ibid.*
- 72 Item, & exempti vocati ad Concilium. Trid. sess. 24. cap. 2.
- 73 Caueatur multitudo statutorum, obligatio ad culpam, vsus censurarum nimius. Quar. sup. num. 13.
- 74 Non obligantur Regulares exempti. Nauatr. conf. 2. de sepult. in antiq.
- 75 Non potest Concil. Prouinciale dare facultatem penitenti subdito suffraganei eligendi confessarium non approbatum à suffraganeo ipso. Decisum refertur à Quar. loco cit. die 16. Martij 1581.
- 76 Ex Concilio Trident. debet cognoscere. De professione fidei sess. 25. capit. 2. de reformat.

De

- De iudicib. caufarum. *feff. 25. cap. 10.*
 De diuinis officijs. *feff. 25. cap. 12.*
 De tenuitate Cathedralium. *feff. 24. c. 13.*
 De examinadoribus, & beneficijs curatis. *feff. 24. cap. 18.*
 De recidentia, & licentijs. *feff. 23. cap. 1.*
 De promouendis ad Cathedrales. *feff. 24. cap. 1.*
 De uifitatione eorumdem. *feff. 24. cap. 3. & cap. 9.* si iudicatur ad quem spectet.
 De Monasterijs, negligente Epifcopo. *feff. 25. de regul. cap. 12.*
 De locationibus cōtra Canones factis. *feff. 25. cap. 11.*
 De abufibus Indulgentiarum, miraculis, reliquijs. *feff. 25.*
 De in moribus caufis Epifcoporum criminalibus. nam *feff. 24. cap. 5. & feffion. 3. cap. 8.* excipiuntur grauiores.
 De collatione beneficiorum, indignis. *cap. graues, de pr. bend.*
 De officijs publicis datis perperam, vel Iudaicis, vel Paganis. *cap. cum fit. de iude.*
 77 Ieiunium celebrent Epifcopi cum fuis familijs pridie diei Concilij. Prouinc. 4.
 78 Vesperis campanæ pulsentur, quod item fiat pridie cuiusque feffionis. *ibid.*
 79 In ò in omnibus Ecclefijs à primis Vesperis per totam diem, & ipfa die fequenti, quoufque Archiepifcopus ingreffus fuerit Ecclefiam. Cerem. Epifc. *loco cit.*
 80 Die ipfa concilij celebrent Epifcopi, item Sacerdotes omnes: reliqui communicent, & præfertim familiares de manu Epifcoporum. Prou. 4.
 81 In prima feffione Proceffio folemnis fiat, conuocato vniuerfo Clero, etiam Regulari. *ibid.*
 82 Archiepifcopi habitus erit amictus, alba, cingulum, ftola, mitra pretiofa. Ceremon. Epifcop. *loco citato.*
 83 Habitibus Epifcoporum erit fupra Rochettum amictus, pluuiiale, mitra auri-phrygiata. *ibid.*
 84 Abbatum benedictorum erit pluuiiale, mitra fimplex. *ibid. & vide Abbas à nu. 43.*
 85 Color rubeus adhibetur. *ibid.*
 86 Miffa de Spiritu fancto per Archiepifcopum cantabitur. *ibid.*
 87 Sermo latinus ab eodem habebitur. Prou. 4.
 88 Epifcopi triplici ductu incensantur omnes. Zerol. p. 2.
- V. Concilium. Tertio.
 89 In fine Miffæ non datur folemnis benedictio, fed in fine feffionis. Cerem. *sup.*
 90 Cetera, vt in Pontificali, & Cœrem. Epifcoporum.
 91 In alijs feffionibus Miffa, & fermo ab alio Epifcopo, qui à Metropolitanò electus fuerit. Prou. 4.
 92 Diebus feftis mane faltem conciliares actiones omittantur, vt Epifcopi diuinis officijs vacent. *ibid.*
 93 Decreto promulgato de concilij initio cantetur hymnus, Te Deum. Prouinc. 6.
 94 Feftis diebus folemni ritu Miffa ab aliquo Epifcopo celebretur, & concio præterea ab eodem, vel alio Epifcopo ad populum habeatur, præfentibus alijs Epifcopis *ibidem.*
 95 Ad vefperas item conueniant, & inter fint facra tractationi, quam Metropolitanus, vel alius Epifcopus habuerit. *ibid.*
 96 Populus quoque fupplicationibus obcat Ecclefijs infigniores, & audiat quotidie, vel faltem tribus feftis conciones in Metropolitana. *ibid.*
 97 Singulis diebus Clerus ciuitatis in capella Archiepifcopali clericales aliquas ftudiorum exercitationes ineat ad præfcriptum. *ibi.*
 98 Pro familiaribus Epifcoporum Teologus Metropolitanus, feu alius explicet eis Pfalmos, vel facros alios libros, quo tempore Congregationes Epifcoporum habentur. *ibidem.*
 99 Nullus Epifcopus abeat fine caufa, & fine licentia. Prou. 4.
 100 Non poffunt illicentiati recedere ante finem concilij, fub pena excommunicationis, à qua abfoluuntur ab ipfa Synodo tantùm. Quar. in *addit. fupra. n. 4.*
 101 Si quis abijt, Procuratorem relinquat. Prou. 4.
 102 Comprobatis decretis in feffione, chorus canat: Te Deum. Prou. 6.
 103 Antequam dimittatur Concilium, legantur Sanctiones Tridentinæ, & alia, quæ ad mores attinent Epifcoporum, & ex Pontificali promiffiones factæ in eorum confecratione. Prouinc. 4.
 104 Epifcopi ordine accedentes ad altare maius in vltima feffione affentendo fubferibant poft Metropolitanum, & *ibidem.*

- 105 Idem præsent Procuratores antequam
abeant. *ibid.*
- 106 Si non fecerint, excommunicationis
pœnam incurrant. *ibid.*
- 107 Post acclamationes, & osculum pacis
recedant in pace. Cerem. Episc. *loco cit.*
- 108 Non sunt publicanda Decreta incon-
sulto Romano Pontifice. Sixtus V. *An-
no 1584.*
- 109 Postridie illius diei, quo sessio vltima
habita est, Missa solemnis fiat ab aliquo
Episcopo pro defunctis Episcopis cum
oratione latina, & absolutione solemni
4. Iuniorum Episcoporum. Prou. 5.
- 110 In discessu Episcoporum, paulo ante,
quisque eat in Ecclesiam Metropolitan.
oraturus. Prou. 6.
- 111 Infra sex menses à reditu de Concilio
debent Episcopi notificare Decreta Cõ-
cilii approbata à Sede Apostolica. *Quar.
loco cit. num. 14.*
- 112 Alias incurrunt suspensionem ab offi-
cio bimestrem. *Barbof. alleg. 111. num. 21.*
- 113 Non potest Concil. Prou. concedere
Indulgentias vltra dies 40. Henriquez
asserit de cõmuni DD. *de indulg. c. 31. §. 4.*
- 114 Generale potest concedere Indulgen-
tias plenarias. *Leo in Thes. fori Eccles. par.
1. cap. 7. num. 17.*

A D D I T I O.

Decreta Concilii Prouincialis per appro-
bationem, quæ fit Romæ à S. Congreg.
non intelliguntur cõfirmata à sede Apo-
stolica, sed tantum permilla. *congr. conc.
Trident.*

*Conuenientibus ad Concilium Pro-
uinciale, Metropolitanò, & suffra-
ganeo Cardinalibus hæc videntur
obseruanda, quæ in Prouinciali se-
prio Mediolanensi.*

- 1 **M**etropolitanus ibit obuiam suffra-
ganeo Cardinali extra urbem per
duo circiter miliaria.
- 2 Si vehantur eadem lectica, præcedit
Crux Archiepiscopalis, & suffraganeus
in digniori loco sedens, benedicit po-
pulo.

- 3 Si super mulas equitant, ambo hinc in-
de benedicunt; quod præstitit aliquan-
do, me teste, S. Carolus cum Cardinali
non suffraganeo, veniente ad urbem.
- 4 Si rheda vehuntur, non solet Crux præ-
cedere.
- 5 In Congregationibus pro negotiis Sy-
nodalibus sedent ambo pares in sedibus
nobilioribus quàm alii suffraganei, &
sub baldachino: sed digniori locus à
dextris est Metropolitanus; cuius etiam
est totam actionem dirigere.
- 6 Stola adhuc adhibetur, vt supra, à Me-
tropolitano; & Episcopi sedent cum
Rocchetto, & Mozzeta.
- 7 In Ecclesia paratur sedes cameralis
æque alta, cum pari baldachino, ac se-
des Metropolitanus, ex aduerso in cornu
Epistolæ, pro suffraganeo.
- 8 In qua sedet Cardinalis suffraganeus
tempore Missæ Pontificalis Metropolitanus,
cum cappa rubea, sine assistenti-
bus: accedunt tamen, quoties opus est,
duo Canonici Cathedralis, vt exuant,
induantque Cardinalem, & cum eo di-
cant, Confessionem, Introitum, Episto-
lam, Euangelium, & alia, quæ legit, &
dicit Metropolitanus, in sede sua, excep-
tis coelectis: ministrantibus aliis librum,
& candelam.
- 9 Episcopi retinent ad Missam pluuialia.
& mitras: quæ, iis præsentibus, erunt è
damasceno serico: & incensantur tan-
tùm duplici ductu, coram Cardinali.
- 10 In processionibus ad Ecclesiam siue
pro Synodo, incedunt pares, Metro-
politanus à dextris, & solus benedicens;
cum Mazzereiis solius ante Crucem Ar-
chiepiscopalem.
- 11 Induunt ambo pluuialia; cum mitra
auriphrygiata suffraganeus: cum pretio-
sa Metropolitanus: hic cum amictu, al-
ba, stola &c. & eodem modo sedent pa-
res in sessionibus publicis Consilii, su-
pra tres gradus, altiores Episcopis, siue
baldachino pro ratione loci.
- 12 In Professione fidei emittenda, genu-
flectente altero, alter cum aliis stat sine
mitra: sedent mitrati ad professionem fi-
dei per Episcopos genuflexos emissa.
- 13 Cantante Missam alio Episcopo, seu
Canonico, sedent ambo illi in cornu
dextro altaris, in sedibus cameralibus
æqua-

aqualibus, cum cappa; Metropolitanus in digniori loco, prope altare scilicet, sine assistentibus, & sine circulis Canonorum: cum ceteris ritibus cœroniali Episcoporum.

- 14 Impedito Cardinali suffraganeo, ne congregationibus intersit, mittuntur duo Episcopi, ut votum illius exquirant, & ad alios reportent. *Vide supra V. Cardinalis num. 7. & seqq.*
V. Canonatum collatio. num. 6.
Dispensatio num. 8. Subsidiuum Caritativum num. 8.

Concilium Tridentinum.

- 1 Prohibentur Glossæ, Commentaria, Annotationes, & Scholia super Decreta Concilij Tridentini, præterquam à deputatis à Papa. Pius IV. Anno 1563.
- 2 Sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ ijs Prælati, qui prædicta ediderint. *ibid.*
- 3 Declarationes Concilij Tridentini non probant in foro contentioso, nisi afferantur authenticæ, cum sigillo, & subscriptionibus officialium Congreg. Conc. in Decreto impresso die 2. Aug. 1631.*
- 4 Prohibentur omnino translationes Concilij Trident. in Gallicam, vel alias linguas. Congreg. concil. 2. Iunij 1629.* addidit pœnas Iudicis librorum prohibitorum. Cong. Iudicis 15. Nouemb. 1629.*
- 5 Reuocata sunt omnia priuilegia in ijs, quibus contrariatur Concilio Tridentino. Pius IV. 13. Martij 1565.
- 6 Ne exigantur iuramenta contra Decreta Concil. Trid. sub pœna suspensionis à diuinis, vel interdicti, vel excommunicationis pro varietate personarum, Pape reseruata. Gregor. XIII. Anno 1584.
V. Libri prohibiti. num. 15. 16.

Concio Sacra.

- 1 Episcopus concionari potest in Ecclesijs Regularium. Congr. Episc. 17. Ianuarij 1584.
- 2 Si concionatur Episcopus in propria Ecclesia, non potest præterelegere eleemosynam solitam dari alijs concionatoribus. eadem 30. Ianuar. 1615.
- 3 Quo tempore Episcopus concionem

habet nemo alius, neque Regularis, concionetur. Prou. 4. Ex Decreto Clem. V.

- 4 Non potest Episcopus concionari extra suam Diœcesim. Decisum à Clem. VIII. referunt DD. apud Barbof. *alleg. 76. num. 2.*
- 5 Curati animarum festis saltem diebus populo prædicent. Trident. *sess. 5. cap. 2. sess. 24. cap. 4.*
- 6 Idem per se, vel per alios impensis suis prædicent omnibus diebus festis, & in Quadragesima, & Aduentu, quotidie, vel saltem tribus hebdomadæ diebus, & aliàs opportunè, Episcopi iudicio. *sess. 24. cap. 4.*
- 7 Qui è Parochis concionari nescit, de scripto Homilias pronunciet. Prou. 1.
- 8 Parochi ad altare concionaturi stabunt aperto capite, neque tunc altaris candelæ extinguantur. Prouinc. 6.
- 9 Si pulpitem ascendant inter Missarum solemnias, casulam deponant, & eo casu caput tegant, sedeant, ut maluerint. *ibidem.*
- 10 Munus prædicationis committi potest per Episcopum etiam clerico, qui non sit in sacris. Decisum referunt DD. cit. à Barbof. *alleg. cit. num. 45.*
- 11 Nullus secularis, siue regularis, etiam in Ecclesia sua, contradicente Episcopo, prædicare præsumat. Trident. *sess. 24. c. 4.*
- 12 Regulares in suis Ecclesijs non nisi approbati à suis superioribus, & de licentia eorumdem cum benedictione Episcopi prædicare possunt. idem *sess. 5. c. 2.*
- 13 Extra suas Ecclesias concionaturi licentiam ab Episcopo cum benedictione petant. *ibid.*
- 14 Quatuoraginta neque per se, neque per alios prædicent. *ibid.*
- 15 Concionatores quicumque ante, & post concionem Quadragesimæ adeant ipsimet Episcopum. Prou. 7.
- 16 Tenentur predicatorum benedictionem petere ab Episcopo quouis tempore, nedum in Quadragesima, & Aduentu. Congreg. Episcop. 16. Octob. 1601.
- 17 Qui in alienis Ecclesijs, aut quæ suorum Ordinum non sunt, sine licentia Episcopi, prædicare præsumptè puniri possunt ab Episcopo. Gregor. XV. 5. Februar. 1622.
- 18 Item, & ij, qui in suis Ecclesijs, Ordinum